

Bitwy

- Bitwa pod Chryzopolis 324 - Konstatyn vs. Ilicyniusz
- bitwa pod adrianopolem 378 - umiera walens
- Bitwa pod niniwą 627 - Herakliusz vs sasanidzi
- bitwa pod matzikerten - 1071 - Roman IV Diogenes vs seldżucy
- bitwa pod myriokefalon - 1176 - Manuel I Komnen, Kilidż Arslan II

Kultura

- Euzebiusz z cezarei - de vita constantini
- Historia wojen - prokopiusz z cezarei pisze o wenedach
- aleksjada - anna komnena
- dzieje - ammian marcelinus
- historia kościoła - sokrates scholastyk
- Biblioteka - focjusz prowadził spór o filoque i schizma antyfocjańska
- Kronika - jan malalas za justyniana
- Getica - jordanes

Wyjaśnij pojęcia, terminy

- agentes in rebus - działacze, szpiedzy za justyniana
- antoninian - moneta karakali
- Antowie - wschodni lud słowiański IV-VI w.
- arianizm - Jezus stworzony
- Athos - święta góra
- Bucelariusz - żołnierz prywatny za justyniana około
- caput -
- charistikaria - dawanie klasztorów osobom świeckim
- Comes - dowodził na szczęblu diecezji
- comes rerum privatorum - zarządza prywatnym majątkiem cesarza
- comes sacrarum largitionum - zbiera podatki, polityka fiskalna
- comitatenses - armia centralna, ruchoma, zdolna interweniować na każdym froncie. Złożona z doświadczonych żołnierzy. (dioklecjan)
- consistorium - rada cesarska po konsatyńie Zadaniem jej było przyjmowanie poselstwo od miast, prowincji i Senatu
- cursus publicus - kurier cesarza
- Diecezja - duża jednostka administracyjna za dioklecjana, na jej czele stał Wikariusz
- Digesta - przejrano pisma jurystów i wybrano te najważniejsze.
- Dux - kontrolował formację w 2 lub jednej prowincji
- Egzarchat - namiestnicy cesarscy najważniejszych prowincji
- ekloga - opracowanie justyniańskiego zbioru prawa rzymskiego w języku greckim
- Gminy - na czele stoi biskup (mógł być nim każdy). Problem jest kiedy biskup ma żonę - wtedy musi odesłać ją do klasztoru. Synod lokalny w sertyce - tam postanowiono że wolno się odwoływać do biskupa rzymu. To synod lokalny ale jego postanowienie będzie szanowane powszechnie. Założenia były bardzo słuszne ale problem był ludzki?
- Gwarda wareska - gwardia waregów powołana przez bazylego II
- Henotikon - dokument akacjusza z 482 wydany przez cesarza zenona podkreślał nieomyślność postanowień soborowych miał zwalczać Monofizytyzm
- Indykcja - podatek w naturze
- Instytucje - podręcznik do szkolenia prawników
- Kwestor - prawnik cesarza za konstantyna
- Limitanei - oddziały terytorialne, stacjonujące w przygranicznych prowincjach, dostają ziemię ale mniejszy żołd za dioklecjana
- Logoteta - urząd administracyjny w Cesarstwie Wschodniorzymskim oraz w Cesarstwie Bizantyńskim. Logoteta był przedstawicielem organów centralnych i naczelnych, analogicznym do obecnych ministrów
- Magister Militum - urząd utworzony przez konstatyna, wyższa władza wojskowa
- Magister officiorum - najwyższy urzędnik za kostantantyna Magister oficjów był szefem wszystkich kancelarii cesarskich, a także był odpowiedzialny za osobiste bezpieczeństwo władcy. Sprawował kontrolę nad całą administracją za pomocą sił policyjnych
- mertopolia - jednostka administracyjna średniego szczebla
- Monoergetyzm - dwie natura, jedna energia działania
- Monofizytyzm - natury się połączyły
- monoteletyzm - dwie natury, jedna wola
- nestroianizm - Jezus ma dwie natury
- nomisma - złota moneta
- Nowele - nowe prawa.
- ochryda - stolica państwa zachodniobułgarskiego
- Podział adm na prowincję (na czele prezes), diecezję (wikariusz), prefektury (prefekt pretorium) - za dioklecjana
- praepositus sacri cubiculi - eunuch, zajmuje się dworem cesarskim, z kaukazu, potem zza granicy
- Prefektura Pretorium - za konstatyna najważniejszy urzędnicy
- Prepositus sacrum - prepozyt świętej sypialni, zwykle eunuch nadzorował część domową.
- Privilegium fori - wyłączeni spod sądownictwa normalnego za justyniana
- pronoja - wynagrodzenie za pewne usługi możnowładców
- protectores et domestici - gwardia konstantyna w IV w.
- quaestor sacripalatii - prawnicy, redagują dokumenty cesarskie
- Quastor sacri palatii - drugi najwyższy urzędnik, odpowiadał za wymiar sprawiedliwości, redagowanie prawa i kontrasygnowanie rozporządzeń cesarskich
- sacrum cubiculum
- Sakelariusz - w administracji bizantyńskiej generalny kontroler finansów
- sankcja pragmatyczna - akt prawny regulował związki w Italii. Wszystko po witigesie było bezprawne.
- Schizma focjańska - Michał III usunął partiarchę Ignacego, i powołał Focjusza spór czy był dobrze powołany - potem synody (869-870 antyfocjański i 879- potwierdza focjusza)
- scholae palatine - najlepsze oddziały cesarskie, gwardia cesarska za konstantyna
- seldżucy - lud turecki od XI w. główne zagrożenie dla bizancjum
- strateg - zarządca wojskowy i sądowniczy i amdnistaracyjny temu
- Suplika - prośba do cesarza
- Synod endemusa - synod nieustający. Patriarcha był ciągle w konstantynopolu i biskupi rozpatrywali wszystkie sprawy
- synod in trullo - sobór 691-692 zwołany przez justyniana II, nazwa od tego że był pod przykrytą kopułą, ustawił jakieś drobne sprawy jak jakieś ofiary i eucharystia
- Tagma - bizantyjska straż
- Temy - jednostka administracyjna po herakliusz

Temy - według turleja **nie powstały** za herakliusza
Translatio imperii/renovatio imperii - albo przeniesienie albo renowacja cesarstwa
wikariusz - stał na czele diecezji

Podaj daty (starałem się tutaj dać informację według turleja „najważniejsze")

- 284 - początek rządów dioklecjana
- 311 - edykt tolerancyjny galeriusza
- 325 - nicea
- 330 - założenie konstantynopola
- 378 - bitwa pod adrianopolem - umiera walens
- 381 - konstantynopol
- 395 - śmierć teodozjusza
- 410 - złupienie rzymu przez alaryka
- 431 - Efez
- 451 - Chalcedon, Attyla pokonany na Katalaunijskich Polach przez Aecjusza
- 454 - zamordowanie Aecjusza
- 455 - zamordowanie Walentyniana III
- 484-519 - schizma Akacjańska
- 488 - Zenon namawia Teodoryka Amalę do wyprawy do Italii w celu usunięcia Odoakra
- 527 - początek justyniana
- 529 - kodeks justyniana
- 532 - powstanie nika
- 553 - Konstantynopol II - piąty sobór potępił monofizytów
- 610 - herakliusz obalił fokasa i objął władzę
- 614 - Zdobycie jerozolimy przez persów
- 626 - Oblężenie awarsko-słowiańskie konstatynopola
- 627 - bitwa pod niniwą
- 649 - synod w lateranie
- 674–678 - I oblężenie arabskie
- 680 - Konstantynopol III
- 681 - powstanie państwa bułgarów
- 717 - II oblężenie arabskie
- 726 - początek ikonoklazmu, wydanie eklogi
- 754 - Sobór w Hierai - zwołany przez Konstantyna V, propagował ikonoklazm
- 787 - Nicea II - koniec ikonoklazmu
- 815 - początek drugiego ikonoklazmu
- 843 - zniesienie ikonoklazmu
- 862 - misja cyryla i metodego
- 864 - bułgaria przyjmuje chrzest.
- 867 - objęcie władzy przez bazylego I - początek dynastii macedońskiej
- 869-870 - antyfocjański - unieważniono focjusza jako patriarchę
- 879-880 - focjański - anulowano poprzednie wykluczenie focjusza
- 988 - chrzest rusi
- 1018 - koniec wojny z bułgarią bazylego II (upadek państwa bułgarów)
- 1025 - śmierć bazylego II
- 1054 - schizma - ekskomunika Michała I Cerulariusza
- 1071 - bitwa pod matzikerten
- 1081 - początek rządów aleksego komnena
- 1090–1091 - Oblężenie konstatynopola przez pieczyngów i turek
- 1176 - bitwa pod myriokefalon
- 1180 - aleksy II zostaje cesarzem
- 1185 - Powstanie II Państwa Bułgarskiego, Angelosi, upadek Tessaloniki, zamordowanie Andronika
- 1204 - upadek konstantynopola w IV krucjacie

Przedstaw postać - wiek, kim była (turlej tu prosi o najważniejsze rzeczy)

Dioklecjan- Miał manię budowania, Podzielił na diecezję, Utworzył dominat (tetrarchia), pokazał jaka przepaść dzieli cesarza od zwykłych ludzi, Abdykował i zmusił do abdykacji makymiana
konstantyn - Burzył stare świątynie, Założył konstantynopol, ucisk fiskalny,gwardia prywatna cesarza, budował dużo
Justynian Wielki - Walki z wandalami i ostrogotami, kodyfiakcja prawa, odbudowa hagii sophii
Martyna - żona herakliusza, cesarzowa
Bazyli II Bułgarobójca - cesarz XI. pokonał bułgarów i umocnił granicę umperium
Jan Tzimiskes - cesarz Xw. - Zwyciężył nad arabami i bułgarami
Roman Lekapen - Cesarz X. - umocnił dynastię macedońską
Stylichion - magister militum - VIw.
Gejzeryk - król wandalów - IV w. - pokonał rzym, zdobył kartaginę, utworzył królestwo wandalów w afryce
Teodoryk Wielki - Król ostrogotów V-VIw. - rządził italią, połączył rzymian i gotów
Krum - Chan bułgarii - IX w. - podwoił terytoirium bułagrii, wprowadził kodeks praw
Konstans II - cesarz - VIIw. - Kontynuacja obrony przeciw arabom, przesunęcie stolicy do syrakuz
Symeon - Car bułagrii Xw. - ekspansja
Światosław - książę rusi Xw. -
Enrico Dandolo - doża wenecji - XIIIw. prowadził IV krucjatę
Bardasa Fokas - Generał bizantyjski - Xw - prowadził rebelie?
Irena - Cesarzowa - przywróciła kult ikon,
Anna Komnena - XII w. napisała alexiade
Konstatyn perfirogeneta - cesarz - Xw.
Robert Guiscard - norman książę apulii - zdobył południową italię
Leon VI Mądry - X. Kodeks bazylika
Leon III Izaura - VIIIw. Zwyciężył nad arabami, ikonoklazm
Licyniusz - cesarz rzymski - IVw. współcesarz, zniesiony przez konstatyna, nie lubił konstantyna
Germanos - partiarcha VIIw. - teolog
Odoaker - Vw. - zdetronizował romulusa
Andronikus Komnen - cesarz, XII

Michał Cerulariusz - patraircha Xlw. - spowodował schizmę 1054
Prokopiusz z cezarei - historyk czasów justyniana VIw. - historie tajemne, i budowle
Nikefor Fokas - cesarz, Xw. rekonkwista krety
Justynian II - cesarz - VII w.

Opisówki

Problem pojawienia się słowian: Pierwsze wzianki o słowianach pojawiają się u prokopiusza z cezarei i jordanesa w połowie VI w. Jordanes pisze o antach i sklawinach jendocześnie identyfikuje ich z wcześniejszymi wenedami
Początki dynastii macedońskiej - zaczęła się od bazylego I który został adoptowany przez Michała III po czym kazał go zamordowac
Stosunki religijne 451-787 - 451 to sobór chalcedoński 787 to koniec pierwszego ikonoklazmu czyli sobór nicejski II.
Najważniejsze problemy państwa w II połowie IX w.
Stosunki religijne 610-843 - 610 to objęcie władzy przez herakliusza, popierał on monoteletyzm, 680 czyli konstantynopol III potąpił monoteletyzm i potwierdził dwie wole i dwie natury chrystusa. 726 - Leon III rozpoczyna ikonoklazm. Jego syn Konstantyn V zwołał w 754 synod w Hierei. I ikonoklazm skończył się w 787 na nicejskim II. II ikonoklazm rozpoczął się w 814 przez Leona V Armeńczyka a zakończyła go w 843 cesarzowa Teodora.